

821.135.1

scriitori
români
contemporani

DAN PERȘA

ICAR 89

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Genoveva Cerchez
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Corina Roncea, Veronica Dinu

Tipărit la Livco Design

© HUMANITAS, 2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Perșa, Dan
Icar 89 / Dan Perșa. – București: Humanitas, 2023
ISBN 978-973-50-8223-9
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Iubește și fă ce vrei!
Sf. Augustin

Îmi amintesc bine începutul aceluia an, un an ca toți anii, la fel de fără noimă, sărac și disperat. Era iarnă, sfârșit de ianuarie, în 1989. Poate că amintirile nu sunt cel mai bun lucru acum, însă nu am de ales. Eu sunt naratorul și așa a vrut autorul să fiu. Îmi amintesc ceea ce vrea el să-mi amintesc și singurul lucru pe care îl pot face în plus e să spun ceea ce el n-ar fi spus niciodată. Asta e menirea noastră, a naratorilor, și, atunci când carnea dospește pe noi din pricina emoției, nu avem leac. Putem doar să implorăm autorul să ne uite, să părăsească scrisul început și să ne lase să ne întoarcem în aburul din care ne-am zămislit și în care, nefiind simțire și suflet, nici o întrebare nu ne încearcă. Uneori blestem faptul că m-am născut narator și, fără să am o viață a mea, stau fără sentimente, doar temându-mă, așteptând deasupra unei bălți neguroase, ca oceanul primordial, deschiderea trestiiilor și ivirea ochiului autorului, un ochi rău, așa cum sunt toți ochii oamenilor, gata să te prindă – dar n-am ce face, aceasta e menirea mea și mă supun ei.

Voi povesti ceea ce îmi amintesc, captiv al autorului, când toate durerile ce nu le-ar putea suporta trec în mine și de aceea eu sunt naratorul.

Mai întâi a fost vorba despre un ochi, nu, nu era ochiul autorului, ci un ochi coborât din cer, cădea ca un meteorit

spre Pământ, poate că trimis de Dumnezeu să vadă. Ar fi fost tăcere totală, dacă vântul nu i-ar fi șuiurat printre gene. Un vânt rece, pustiu, pentru că așa e acolo, departe de Pământ, întuneric și frig, iar când a coborât mai mult, ochiul s-a lovit de colțul unui nor sidefiu și a pendulat, câteva clipe doar, stăpânindu-se. Iar când a ajuns mult mai jos și a început să vadă, era un câmp cu iarbă mocirlită.

Dar trebuie să mai spun că, înainte de a rosti primul cuvânt al acestei povești, m-a învăluit melancolia, se spune despre ea că este distructivă, dar eu știu că e mai mult de atât, e starea fatală a ceea ce niciodată nu va avea împlinire. Nostalgia a ceea ce nu putem gândi și nici împlini.

Ochiul avu un spasm crispat când zări trupurile contorșionate în noroi. Și când s-a uitat mai bine, corpurile oamenilor morți scriau un cuvânt: ÎNCEPUTUL. O turmă de porci păștea printre ei și, rămând, împingeau morții, ca să caute iarbă crudă. Pe toată întinderea pustie era doar un copac, un stejar bătrân. Ochiul se oprește la un metru deasupra pământului, dar nu poate sta locului, pendulează. Apoi se îndepărtează de trupuri, se înalță încet și se rotește în sus, încât vede cerul, iar cerul se lărgeste treptat, în vreme ce trupurile rămân în partea de jos a imaginii. Atunci, printre spărturile din nori s-a văzut Dumnezeu, trecea pe o asină albă, mergea în cine știe ce parte a lumii. Dintr-o lovitură de copită a asinului în cremenea cerului au sărit scânteii ca din artificii și din poalele veșmântului alb al Domnului au țâșnit raze. Iar când morții au fost atinși de ele, au înviat. S-au ridicat în genunchi, buimaci, și au început să se roage. Ochiul, mișcându-se, s-a lovit de o frunză din stejarul bătrân și cade. Imaginea e prinsă de vârtej... Ochiul s-a oprit în noroi. Imaginea e răsturnată. Vede un colț de cer și, oblic, câmpul cu iarbă tăvălită. Plouă mărunț, ochiul se aburește.

Atunci a simțit două lovituri îndesate în umăr și s-a trezit. Știu cuvintele de atunci ale lui Eugen, dar nu știu sigur dacă le știu pentru că mi le amintesc, sau pentru că

trebuie să spun tot eu și povestea aceasta. Uneori faptele se amestecă și între povești nu mai știi care este cea a realului lumii și care izvorăște din vise și dorințe. Doar autorul știe, iar eu știu tot ce știe și el, însă cum eu trebuie să simt, fiind simțirea lui, nu am voie, între voile ce mi-au fost date, să despart realul de închipuire, lumea din afara noastră de lumea dinlăuntru nostru.

— Gata, am ajuns! Dormeai?

Acestea au fost cuvintele lui Eugen.

Radu s-a ridicat de pe banchetă, avea ochii cârpiți și oboseala îi mistuia pântecul. Și-au pus rucsacurile în spinare, ies din compartiment, străbat culoarul și coboară din vagon. Peronul era umed în acel sfârșit de ianuarie și zorii abia iviți lumineau, împreună cu galbenul din becuri, interiorul Gării de Nord. Pe altă linie, un tren a intrat și s-a oprit scrâșnind. Oamenii coboară livizi. Ei doi încearcă să fie veseli. Merg sprintar, fac mișcări de înviorare.

— Mai avem două ore, a spus Eugen, privind ceasul gării.

— Da, i-a răspuns Radu.

S-au îndreptat spre sala de așteptare, au citit plăcuța, *Clasa I*. Eugen deschide ușa, amândoi privesc înăuntru. Văd oameni adormiți, întinși pe mese, culcați în fotolii. O bătrână rufoasă, desculță, trece de la un fotoliu la altul, cerșește, oamenii, treziți o clipă, o privesc cu ură. Eugen a închis ușa, au pornit spre ieșirea gării.

Se spune că posibilia se deschid în inimă, dar poate că nici acesta nu este decât un truc al viitorului, ce năvălește înapoi peste noi, pentru că acolo e un capăt de drum, e închis.

Asta nu știe nici autorul măcar și cartea deschisă mi-o așază pe față, uliu mort. Sirene se strecoară printre obraji și file, la colțul ochilor, pornesc organizate în plutoane spre orașul de aur roșcat în asfințit, cu soarele încremenit, găoace roșie, jumătate îngropat în orizont. Asta pentru că noi nu am găsit decât ziduri de abur și ne putem culca numai tămăduiți de beție. Da, asta îmi amintesc. Ne aruncau în praf câte-un coltuc de pâine și stăteau la cinci pași de noi, se temeau, când ne apropiam sfioși, amușinând trupul lui Hristos aruncat pe pământ.

Cartea, uliu mort peste față, și din cadavrul ei viermi-litere mi se strecoară la colțul ochilor.

Vor ajunge în orașul real, cel al poveștii care nu e a mea, oraș cufundat în orașul închipuit de mine.

Zori murdari la geamuri. Irina doarme, e culcată pe-o parte și ține plapuma între picioare. E goală, pielea îi este aurie, degajă o lumină cuibărită în lumina moartă a lumii. Răsfângerea trupului îi reliefează șoldul mic și rotund. Din cauza frigului are pielea crispată. Sună telefonul, sonerie

lugubră, ce face praful monadelor moarte să se ridice în mici vârtejuri, curentul le înalță spre tavan, lovindu-le de varul ce se întunecă, afumat parcă, într-o pată rotundă, o umbră. Irina se trezește, mormăie ceva, coboară din pat și se lasă în șezut pe marginea lui. I se vede sexul, gingaș. Ridică receptorul:

— Alo!

Dincolo cineva respiră. Apoi se aude declicul și vine tonul, prelung. Irina îl ascultă o vreme, privește receptorul și îl aruncă în furcă. Frigul a pătruns-o ca un violator, și tremură. Mă apropii de ea, dar nu mă vede, ne aflăm în lumi diferite. Poate că nu ești decât transcendență și te-aș putea prefira printre degete ca printre mici lame de ghilotină calde, îi spun când sunt foarte aproape de ea și o privesc intens, cad în genunchi, încât sexul îi este chiar în dreptul ochilor mei, dar nu mă aude. Se întinde în pat, trage plapuma peste ea și se chircește. Dar eu auzeam, se făcea că aud un munte de om adormit suspinând în somn.

Si zidul mă declină dintr-o crăpătură de care îmi apropii ochiul și-o fac scorbură, o fac peșteră, atât sunt de aproape de ea. Întind mâna în gura fără dinți căutându-mi mâna, ca să mă trag pe mine afară, dar nu mă găsesc.

Vorbele astea sunt așa lunecoase, te pierzi de tine și atunci nu mai e nimic de făcut, tremuri lângă crăpătura unui zid și numai ploaia te plânge pe umeri, crede că ține loc de iubită aplecată asupra-ți, și zidul mă declină dintr-o crăpătură.

Radu și Eugen ies din gară, se îndreaptă spre stația de autobuz.

Zăpada a fost adunată de buldozere în halde imense, murdare, pe marginea bulevardelor. Se scurg din ele șiroaie negre pe macadam, pe asfalt. Stația e deja aglomerată, contururile oamenilor orbecăie în lumina negurie, de fotoni defuncți, ce bălțește de ani și ani peste oraș. Prin ea, se văd fețele livide ale călătorilor ce așteaptă în stație fumând prima țigară a zilei. Un tânăr muncitor stă zgribulit, cu mâinile înfundate în buzunare, își mușcă buzele vinete. Din când în când îl scutură frisoane. Autobuzul se lasă îndelung așteptat, iar când vine, șuierul supapelor hidraulice dislocă aerul murg străpungându-l și săgetează timpanele. Oamenii au năvălit la uși. Radu și Eugen înaintază hotă-

râți, își fac loc, s-au agățat în ultima clipă de bară, au pus piciorul pe prima treaptă a scării. Autobuzul a pornit, lăsând în urmă un vârtej de negreală. În vârtej, oamenii ce nu au putut să urce pier, se mistuie cu ocările lor.

In povestea ce nu e a mea, ci povestea autorului, va pătrunde povestea aflată între amintirile mele. Trebuie să povestesc și pe aceasta. În spatele ochilor mei alți ochi și alții, tot mai departe în mine. Milioane de martori. De aceea poveștile sunt mult mai multe decât poveștile povestite de mine.

Așa îmi amintesc începutul călătoriei, e aidoma cu al oricărui alt om, deși nu acesta e într-adevăr începutul, dar mi-l amintesc pentru că abia atunci am căpătat darul de-a avea amintiri, din clipa când am zărit insula Aia și am auzit vocea unei femei cosând ghergheful unui cântec împreună cu păsările. Atunci brusc am devenit conștient de mine, căci am simțit teama de necunoscut, neștiută până atunci, și am simțit melancolia, starea fatală a ceea ce niciodată nu va avea împlinire, și am simțit taina, tăcerea, mâhnirea, înstrăinarea și slăbiciunea, odată cu visul, nădejdea, prietenia, puterea stăpânirii de sine, smerenia, nevoia iscusinței și multe altele, încât dacă le-aș spune și oamenii ar avea timp să le asculte, ar deveni nemuritori, s-ar întinde în întreg Timpul și l-ar învinge. Toate sentimentele m-au încercat în clipa aceea, bune și rele, și, fiind la un loc toate, nu am putut spune altceva decât că am zărit *frumosul*, ceva ce nici unul dintre oameni nu a știut și nu va ști ce este,

pentru că timpul vieții lor e mult prea scurt. Așa am devenit narator și autorul, un om, e nevoit să mă prindă din bălțile trestioase în care locuiesc, ferit de sentimente, iar sentimentele mă inundă când sunt prins. El nu poate suporta puterea lor la nesfârșit, iar autorul nu le poate avea decât prin mine, altfel l-ar zdrobi. Însă mai e ceva de povestit din povestea mea și, în clipe de tihnă, când îmi va lăsa vreme autorul, voi mai istorisi. La capătul poveștii despre mine am devenit narator, și uneori aș vrea să nu se fi întâmplat. Dar, cum deja sunt naratorul, voi povesti povestea reală și povestea închipuită de autor. Povești ce se amestecă până la urmă, încât nici eu nu mai disting între ele.

Irina:

S-a auzit apa la baie și Irina a revenit în cameră. E goală. Cască, se întinde, se apropie de fereastră și pune palmele pe calorifer. E călâi. Aprinde lumina, o stinge, n-au oprit curentul electric, și dă drumul aerotermei, cearșaful fâlfâie, perdelele se învolbură, geamul se aburește. Se întinde în fotoliu și ia cartea deschisă de pe măsuță. Mai e acolo și o pungă de sticksuri. Citește și ronțăie. S-a încălzit puțin. Sună telefonul.

— Fir-ai al ciorilor! Înjură ea telefonul și se ridică, ia receptorul.

Lumina aurie a trupului ei o urmează, foșnește, dislocă lumina moartă a lumii, mai densă în odaia aceea.

— Alo! Da, m-am trezit... Auzi, Traiane, tu mai stai mult? Atunci te aștept. Da. Păi... trebuie să-l conduc pe tata la aeroport. Pa! Nu, stai! Auzi, a dat telefon ea... Ei, care ea! Bine, spun, Margareta, nevastă-ta. Bine, fosta. Da, nu mi-e frică să-l spun: Margareta, Margareta, Margareta. Păi, te căuta... Nu. N-a zis... Cum? N-a zis nimic... adică... a-nchis când m-a auzit... Păi știi, ea era! Mie-mi spui? Bine. Pa! Pa!

Irina revine în fotoliu și ia cartea. Citește, dar nu se poate concentra, o aruncă pe pat și ronțăie sticksuri, cu un picior